

Христюк Ю.С., кафедра дизайну,
факультет будівництва і дизайну

Луцький національний технічний університет

ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРОСТОРОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕР'ЄРУ ДИТЯЧИХ КІМНАТ В ІНТЕР'ЄРАХ ЖИТЛОВОГО ТА ГРОМАДСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Анотація. У статті розглянуто функціонально-просторові основи організації інтер'єру дитячих кімнат в інтер'єрах житлового та громадського призначення, що ґрунтуються на вікових особливостях дітей, зонуванні приміщень та об'ємно-просторовій структурі середовища.

Ключові слова: дитяча кімната, зонування, об'ємно-просторова структура, функціональне призначення.

Аннотация. В статье рассмотрены функционально-пространственные основы организации интерьера детских комнат в интерьерах жилищного и общественного назначения, которые основаны на возрастных особенностях детей, зонировании помещений и объемно-пространственной структуре среды.

Ключевые слова: детская комната, зонирование, объемно-пространственная структура, функциональное назначение.

Annotation. In the article the functional-spatial bases of organization of interior of nurseries are considered in the interiors of housing and public apartment, that are based on the age features of children, zonal division of apartments and by-spatial structure of environment.

Keywords: children's rooms, zonal division, by-spatial structure, functional purpose.

Актуальність теми. Дизайн дитячої кімнати є надзвичайно важливим у розвитку дитини, забезпечуючи фізичне виховання та розвиток творчих компонентів мислення. На даний час актуальною проблемою є визначення функцій дитячих кімнат в житловому та громадському приміщенні, що впливають на усвідомлення дитиною себе як особистості та дають можливість задовольнити потреби дітей, які змінюються з віком. Різноманітність процесів, які відбуваються у дитячому середовищі зумовлюють виділення окремих специфічних просторів, що взаємодіючи складають єдине ціле. Тому функціонально-просторова організація довготривалого або тимчасового середовища перебування дитини є одним із найважливіших завдань сучасного дизайну.

Аналіз останніх джерел та публікацій стосовно поставленої проблеми. Дизайн дитячих кімнат – це важлива галузь сучасного проектування. У літературі великого значення надається перш за все функціональному призначенню кімнат, зонуванню, віковим особливостям дітей [1; 2; 4]. С.П.Мигаль у своїй роботі акцентує увагу на трансформативності форм дитячих меблів, а також на їх ергономічних особливостях [3, с.181-188]. Значну увагу приділяють проектуванню обладнання web-ресурси, маючи лише рекламний характер [6; 7]. Проте в джерелах не знайдено комплексного аналізу функціонально-просторової організації дитячого середовища у приміщеннях житлового та громадського типу.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є виявлення сучасних аспектів функціонально-просторової організації дитячих кімнат у житлових та громадських приміщеннях. У зв'язку з цим можна виділити основні завдання: 1) проаналізувати функціональне призначення та зонування дитячих кімнат із врахуванням вікових особливостей дітей; 2) охарактеризувати об'ємно-просторові рішення дитячих кімнат в приміщеннях різного типу.

Виклад основного матеріалу. Проблема функціонально-просторової організації інтер'єрів дитячих кімнат полягає в функціональній різноманітності внутрішнього середовища, складовою частиною якого вони є. В житловому інтер'єрі дитяче середовище формують батьки, спіраючись на індивідуальні особливості своїх дітей. В громадському інтер'єрі дитячі кімнати проектуються на основі засад ергономічних вимог та вікових потреб дітей віком 1-8 років.

Функціональні основи проектування дитячого середовища ґрунтуються на вікових особливостях дітей. Діти до 1 року (новонароджені) не потребують багато простору. На цьому етапі розвитку на першому місці є задоволення потреб у візуально-тактильних взаємозв'язках з оточуючим середовищем. Для дітей віком 2-3 роки (ясельна група) (рис. 1; рис. 5) важливим є формування ігрової зони, спрямованої на фізичний розвиток. З появою у дитини інтересу до настільних та сюжетно-рольових ігор (3-6 років (дошкільна група)) (рис. 2), важливою є організація розвиваючого середовища. У дітей такого віку зростає потреба в русі, в рольових іграх. Дизайн інтер'єру в житловому та громадському середовищі спрямований на виконання дидактичної функції. Зміна оточення та зміна інтересів у дітей 7-11 років (молодша шкільна група) (рис. 3) викликають потребу в проектуванні інтер'єрів, які забезпечують функцію відпочинку, гри, сну, робочу функцію, а пізніше і функцію предметного вираження

Надійшла до редакції 2.02.2010

індивідуальних інтересів та захоплень. Діти 12-15 років (старша шкільна група) (рис. 4) досить самостійні, наслідують дорослих, у них формується індивідуальний смак. Вони прагнуть створити власне середовище, пов'язане з професійними вподобаннями. Відмічаємо досить велику потребу в просторі, адже змінюється рід занять дитини, коло спілкування.

Системне забезпечення функціональності середовища можливе тільки при використанні зонування як способу функціонального означення певних складових дитячого житлового інтер'єру. У зв'язку з цим середовище дитячої кімнати поділяють на зони в залежності від виконуваних функцій: 1) ігрову зону (пізнавальна, ігрова функція); 2) зону відпочинку та сну (функція відпочинку); 3) робочу зону (робоча, виховна функція); 4) зону зберігання (зберігаюча функція).

На функціональне зонування впливають: площа дитячої (чим менша площа, тим менше зон можна виділити) і кількість дітей, що проживають в одній кімнаті (деякі зони можуть об'єднуватись (ігрова), а деякі збільшуватись залежно від кількості дітей (зона сну та відпочинку)). За допомогою методів функціонального зонування виявляється складність об'ємно-просторової структури в інтер'єрах житлового та громадського типу. Для горизонтального зонування дитячої використовують колір, конструктивні меблі, перегородки та ширми, різноманітні підлоги і стелі та різноманітні предмети інтер'єру (наприклад, килим). Вертикальний метод зонування передбачає функціональний розподіл приміщення за рахунок

складних конструкцій обладнання (наприклад, двоюрисне ліжко може поєднувати зону сну та ігрову зону) та підлоги-подіуму.

У житловому інтер'єрі планування дитячих кімнат проводиться в контексті планування усєї квартири чи будинку. Мінімальна площа дитячої кімнати – 9 м². Проектують дитячі кімнати переважно з південної або західної сторони, віддалено від кухні та вітальні, особливо, коли дитина ще дуже мала. Габарити кімнати залежать від потреб в моторному просторі дитини для виконання функціональних операцій і безперешкодного руху. Також враховується психологічний фактор „відчуття свободи” [5, с.136]. Тому дитячі кімнати в житловому середовищі мають звичайну просту за планом форму квадрата або прямокутника.

Ігрова кімната в громадському закладі – це нова інфраструктура, проектна практика якої в Україні не настільки поширена, як за кордоном. Дитячі ігрові кімнати проектують в місцях, де щоденно проходять великі потоки людей. Вони є осередком переважно фізичного розвитку дітей (відчуття рівноваги, координація та чіткість рухів, спритність, укріплення вестибулярного апарату). Дитяча кімната в громадському приміщенні передбачає такі умови, де б дитина вільно, реалізувала свої потреби в бігу, лазінні, стрибках.

Найпоширенішими є ігрові дитячі кімнати в установах торгівлі та громадського харчування: супермаркетах, торгових центрах, автосалонах, ресторанах, кафе. Цим самим заклади не тільки завойовують прихильність дитини та її батьків, а й значно збільшують рівні власних прибутків (у вихідні близько

Рис. 1. Кімната для дітей віком 1-3 роки (житлове приміщення).

Рис. 2. Кімната для дітей 3-6 років (житлове приміщення).

Рис. 3. Кімната для дітей віком 7-11 років (житлове приміщення).

Рис. 4. Кімната для дітей віком 12-15 років (житлове приміщення).

Рис. 5. Кімната для дітей віком 1-3 роки (громадське приміщення).

70 % усього прибутку) [7]. Дитячі кімнати в закладах охорони здоров'я, фізичної культури та соціального забезпечення передбачають ігри розвивального, лікувального характеру. Інколи в таких закладах проектують дитячі кімнати для дітей з обмеженими фізичними можливостями. У закладах просвіти (школах, спеціальних учбових закладах) організовуються дитячі кімнати, як невід'ємна складова виховання та навчання наймолодшої групи дітей. Проте її не можна окремо виділяти як інфраструктуру. Заклади культури (бібліотеки, музеї) та комунального господарства (готелі), установи громадського транспорту (залізничні, річкові, морські, автодорожні вокзали, аеропорти) також практикують організацію спеціальних приміщень для дітей, з якими прийшли відвідувачі.

На планування приміщень впливають наступні фактори: призначення закладу, напрямок руху дітей під час гри, зонування, огороження площі кімнати від потоків руху людей в громадському закладі, вікові групи дітей. Дитячі кімнати для дітей ясельної групи (1-3 роки) характеризуються простотою предметного оточення і планування (рис. 5). Дітям від 3-х років цікаво гратись з іншими дітьми, в цьому віці дитяче середовище розширюється за межі житлового інтер'єру за рахунок лабіринтів громадських інтер'єрів (рис.6). Для дітей дошкільної групи виділяють зони для дидактичних ігор математичного змісту (наприклад, настінні панелі з цифрами). Після 8-9 років дітям нецікаво перебувати у дитячих кімнатах громадського типу, а також їхні анатомічні особливості не відповідають ергономічним нормам таких інфраструктур.

Дитячі кімнати за площею поділяються на три групи: до 20 м², від 20 – 50 м², 50 м² і більше. У невеликих приміщеннях (до 20 м²) ігровий куточок є головним акцентом і займає близько 30-40% площі. Кімнати площею від 20 до 50 м² проектуються для торгових і боулінг-центрів, санаторіїв і баз відпочинку. Переважна трирівневість таких комплексів вимагає достатньої висоти таких закладів (близько п'яти метрів). Таке просторове середовище – це універсальна ігрова зона, яка має високу естетичну, практичну та інформативну цінність.

Дитячі кімнати як частину інтер'єрів різного призначення можна поділити на два типи: окремо відведене приміщення з відповідним обладнанням для дитячих забав та повноцінний багатоповерховий комплекс, що являє собою продуману об'ємно-просторову структуру різноманітних дитячих ігор. Об'ємно-просторові рішення ігрових

Рис. 6. Кімната для дітей віком 3-8 років (громадське приміщення).

комплексів можуть мати різну конструктивну основу: 1) основа суцільно розміщується на підлозі; 2) основа розміщується на сваях; 3) основа проходить над конструктивними елементами інтер'єру (наприклад, над сходами).

Вирішення просторової структури дитячих кімнат відбувається за рахунок багатоярусності (вертикальний метод зонування). В житлових дитячих інтер'єрах – це багатоярусні меблі та конструкції. В громадських приміщеннях організація простору забезпечує раціональне використання площі, введення в дію вертикального простору, увиразнення рівнів складності для дітей. Об'ємно-просторову структуру підкреслюють огороження у вигляді м'яких підвісних модулів, банерів, декоративних елементів, сіток, прозорих вставок.

Висновок. Один із найголовніших аспектів дизайну дитячого середовища – це функціональна відповідність інтер'єру потребам дитини, які тісно пов'язані з особливостями вікових груп. Зонування приміщень, розподіл дітей за віковими категоріями допомагають досягти конкретизації функціональності середовища. Об'ємно-просторової багатоярусності виражається в конструктивній багатоярусності меблів та обладнання, а також досягається відповідними методами функціонального зонування.

Подальший напрямок дослідження. Подальшим напрямком дослідження є порівняльний аналіз функціонально-просторових особливостей закордонних та вітчизняних зразків дитячих кімнат в закладах різного призначення.

Література?

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. Посібник / О.В. Скрипниченко. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
 2. Косо Й. Квартира. Загородный дом. Планировка и дизайн интерьера. – М., 2003. – 340 с.
 3. Мигаль С.П. Проективання меблів: Навч. Посібник. – Львів: «Світ», 1999. – 216 с.
 4. Пушанкіна Д.І Презентаційний комплекс Марії Монтесорі у єдиної ігрової діяльності раннього дитячого розвитку з точки зору дизайну // Мистецтво дизайну та дизайн мистецтва – пошуки нової мови. Всеукраїнська студентська наукова конференція, м. Харків, 5-6 квітня 2006 року. – Харків: ХДАДМ, 2006. – С. 64-70.
 5. Раннев В.Р. Интерьер. – М., 1987. – 232 с.
 6. <http://www.remdekor.ru>.
 7. <http://www.knukim.edu.ua>
- Перелік ілюстрацій: